

ΕΠΙΘΕΤΑ

Επίθετα είναι οι λέξεις που συνοδεύουν τα ουσιαστικά και μας λένε κάθε φορά πώς ακριβώς είναι το ουσιαστικό, δηλαδή τι ποιότητα ή ιδιότητα έχει. Π.χ. ξύλινη πόρτα, καλός άνθρωπος, ακριβό δώρο.

Τα επίθετα είναι πολύ χρήσιμα, γιατί μας βοηθούν να ξεχωρίζουμε και να καταλαβαίνουμε καλύτερα κάθε φορά για τι είδους/λογής ουσιαστικό μιλάμε.

- Τα επίθετα παίρνουν το γένος των ουσιαστικών που προσδιορίζουν. Έτσι, έχουν **τρία γένη**, αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο, που έχουν ξεχωριστές καταλήξεις το καθένα.
- Τα επίθετα έχουν τον ίδιο αριθμό και την ίδια πτώση με τα ουσιαστικά που προσδιορίζουν.

Κλίση επιθέτων

Α. Επίθετα σε -ος, -η, -ο

Ενικός Αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομ.	ο ελεύθερος	η ελεύθερη	το ελεύθερο
Γεν.	του ελεύθερου	της ελεύθερης	του ελεύθερου
Αιτ.	τον ελεύθερο	την ελεύθερη	το ελεύθερο
Κλητ.	- ελεύθερε	- ελεύθερη	- ελεύθερο

Πληθυντικός Αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομ.	οι ελεύθεροι	οι ελεύθερες	τα ελεύθερα
Γεν.	των ελεύθερων	των ελεύθερων	των ελεύθερων
Αιτ.	τους ελεύθερους	τις ελεύθερες	τα ελεύθερα
Κλητ.	- ελεύθεροι	- ελεύθερες	- ελεύθερα

Όπως το ελεύθερος κλίνονται: *όμορφος, άρρωστος, άσχημος, πράσινος, υπάκουος, έξυπνος, φρόνιμος, ήσυχος, άνετος, ήμερος, επικίνδυνος, χειμωνιάτικος* κ.ά.

- Τα επίθετα φυλάγουν τον τόνο στη συλλαβή που τονίζεται η ονομαστική του αρσενικού.

Β. Επίθετα σε -ος, -α, -ο

Ενικός Αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομ.	ο αρχαίος	η αρχαία	το αρχαίο
Γεν.	του αρχαίου	της αρχαίας	του αρχαίου
Αιτ.	τον αρχαίο	την αρχαία	το αρχαίο
Κλητ.	- αρχαίε	- αρχαία	- αρχαίο

Πληθυντικός Αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομ.	οι αρχαίοι	οι αρχαίες	τα αρχαία
Γεν.	των αρχαίων	των αρχαίων	των αρχαίων
Αιτ.	τους αρχαίους	τις αρχαίες	τα αρχαία
Κλητ.	- αρχαίοι	- αρχαίες	- αρχαία

Όπως το αρχαίος κλίνονται όσα επίθετα πριν από την κατάληξη -ος έχουν φωνήεν τονισμένο, π.χ. *αθώ-ος, νέ-ος, κρύ-ος, γενναί-ος, τελευταί-ος* κ.ά. και τα επίθετα *γκρίζος, πανούργος, σκούρος, στείρος*.

Γ. Επίθετα σε -ιος, -ια, -ιο

Ενικός Αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομ.	ο άγριος	η άγρια	το άγριο
Γεν.	του άγριου	της άγριας	του άγριου
Αιτ.	τον άγριο	την άγρια	το άγριο
Κλητ.	- άγριε	- άγρια	- άγριο

Πληθυντικός Αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομ.	οι άγριοι	οι άγριες	τα άγρια
Γεν.	των άγριων	των άγριων	των άγριων
Αιτ.	τους άγριους	τις άγριες	τα άγρια
Κλητ.	- άγριοι	- άγριες	- άγρια

Όπως το άγριος κλίνονται όσα λήγουν σε -ιος, -ειος, -οιος, -υος, π.χ. ίσιος, τέλειος, όμοιος, αλληλέγγυος, και τα παράγωγα σε -ενιος, -ισιος, π.χ. σιδερένιος, βουνίσιος κ.ά.

➤ Να συμπληρώσουμε τα γένη των επιθέτων που λείπουν:

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ο έξυπνος	η έξυπνη	το έξυπνο
		το σπουδαίο
ο καλός		
	η γενναία	
		το σωστό
ο άδειος		
	η παλιά	
		το σκοτεινό
ο επικίνδυνος		
	η τίμια	
		το αθώο

➤ Να βρούμε τα αντίθετα των παρακάτω επιθέτων:

μεγάλος:	σκοτεινός:
δίκαιος:	φτωχός:
δυνατός:	άδειος:
άπιστος:	ακριβός:
ψηλός:	όμορφη:
άγνωστος:	άσπρο:
τυχερός:	ήσυχος:
μακρινός:	παλιός:
δύσκολος:	υγιής:
γρήγορος:	στραβός:

➤ Να γράψουμε στη διπλανή στήλη τα αντίθετα επίθετα:

άγουρο φρούτο	→	ώριμο φρούτο
σκληρός καρπός		
γλυκά πορτοκάλια		
μεγάλα λεμόνια		
πυκνό τρίχωμα		
πλούσιο κυνήγι		
νόστιμο κρέας		
επιδέξιος κυνηγός		
καινούριο ρούχο		
ήμερο ζώο		
ρηχό ποτάμι		

Η πατρίδα μου

Η Ελλάδα είναι μια πανέμορφη χώρα, με ψηλά βουνά, καταπράσινους κάμπους, μαγευτικά ακρογιάλια και γραφικά νησιά. Η χώρα μας έχει και ένδοξη ιστορία. Είναι πατρίδα της σοφίας, των γραμμάτων και της τέχνης. Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός έχει προκαλέσει παγκόσμιο θαυμασμό. Οι πρόγονοί μας, στο διάβα των αιώνων, με σκληρούς αγώνες, αιματηρούς πολέμους και ηρωικά κατορθώματα, υπερασπίστηκαν την ελευθερία της Ελλάδας.

- Να υπογραμμίσουμε τα επίθετα του κειμένου

Επιλέγω το κατάλληλο ύφος ανάλογα με την περίσταση

Επίσημο (τυπικό) – ανεπίσημο (οικείο) ύφος

- Παρακαλώ;
- Καλημέρα σας, κύριε διευθυντά.
- Καλημέρα, κυρία Ηλιάδη. Τι κάνετε;
- Δεν αισθάνομαι πολύ καλά σήμερα, κύριε διευθυντά. Σας τηλεφωνώ λοιπόν για να σας

ενημερώσω ότι δε θα μπορέσω να έλθω στη δουλειά και να σας ζητήσω αναρρωτική άδεια...

- Ναι;
- Έλα, Γιώργο, ο Ορέστης.
- Τι έγινε; Καλά;
- Ε, έτσι κι έτσι. Μάλλον δε θα έρθω στο πάρτι. Κρίμα, το περίμενα πώς και πώς!

Χρησιμοποιούμε διαφορετικό **ύφος**, δηλαδή διαφορετικό λεξιλόγιο και διαφορετικές εκφράσεις, ανάλογα με το πού βρισκόμαστε, σε ποιον απευθυνόμαστε, ποιοι είναι οι συνομιλητές και ποιοι άλλοι είναι παρόντες. Δηλαδή, αλλιώς μιλάει η κυρία Ηλιάδη στον διευθυντή της και αλλιώς μιλάει ο Ορέστης με τον φίλο του.

Τα χαρακτηριστικά του **ανεπίσημου ύφους** είναι οι μικρές προτάσεις, οι απλές λέξεις κτλ. (Έλα, Γιώργο... Τι έγινε;...έτσι κι έτσι...).

Τα χαρακτηριστικά του **επίσημου ύφους** είναι οι μεγάλες προτάσεις, οι δευτερεύουσες προτάσεις, οι λέξεις από παλιότερες μορφές της γλώσσας μας κτλ. (Καλημέρα σας, κύριε διευθυντά... Τι κάνετε;... Δεν αισθάνομαι πολύ καλά σήμερα...)